Μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἡ Μακεδονία, καί περ περιαγαγοῦσά ποτε τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν ἐπὶ νικηφόρου ἅρματος κατὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἀνατολήν, εἶναι σήμερον δυστυχῶς κατὰ τοῦτο ἄλλων ὁμοφύλων χωρῶν ἐνδεεστέρα. Ἕνεκα ὅμως τῆς θέσεως, τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς περιστάσεων καὶ τῶν ποικίλων αὐτῆς σχέσεων πρὸς τὰς περὶ αὐτὴν χώρας ἡ πνευματικὴ αὐτῆς ἀνάπτυξις εἶναι ἡ μεγίστη τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν, ἣν πάντες πρὸ πολλοῦ αἰσθάνονται καὶ πρόθυμοι εἶναι, ὡς πεπείσμεθα, νὰ θεραπεύσωσι κατὰ δύναμιν.

Ἀλλ' ἡ ἐντὸς τῆς πατρίδος παίδευσις εἰς περιπετείας πολλὰς ὑποκειμένη, καὶ ἄλλως εἶναι δυσχερὴς εἰς τοὺς πλείστους καὶ δυσέφικτος· ὅθεν φιλοτίμως ἀγωνίζονται σήμερον αἱ Μακεδονικαὶ πόλεις εἰς σύστασιν καὶ διατήρησιν σχολείων. Ἀλλ' ὁ ἐν Μακεδονίᾳ καταρτισμὸς δοκίμου τινὸς σχολείου μέσης ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἔτι δυσκατόρθωτος οὐ μόνον διὰ τὴν σπάνιν καλῶς ἐστοιχειωμένων καθηγητῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν μέσων· πρὸς τούτοις ἡ σύστασις γυμνασίου ἤθελεν ἀποβλέπει εἰς περιωρισμένον τινὰ κύκλον ἐνεργείας καὶ ἤθελε παραγάγῃ χρονιωτέρους τοὺς καρπούς.

Ἡ πρωτίστη καὶ μᾶλλον κατεπείγουσα τῶν ἀναγκῶν τῆς Μακεδονίας εἶναι ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις, ὁ πρὸς τὸν λαὸν ἐπιούσιος οὗτος ἄρτος, δι' οὗ παρασκευάζεται ἡ πνευματικὴ τοῦ λαοῦ ὑγεία, δι' οὗ τίθενται εὐρεῖαι βάσεις τῆς περαιτέρω πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ὁ ἀοίδιμος Κωνσταντῖνος ὁ Βέλλιος κατέλιπε κληροδότημα ἀξιολόγους ἤδη παραγαγὸν καρπούς· ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦτο ἀπέβη πρὸ πολλοῦ ἀνεπαρκὲς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος, τὸ δὲ μέρος αὐτοῦ εὑρέθη εὔλογον νὰ προσδιορισθῇ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὑπὲρ τῶν τὴν μέσην ἢ ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν ὑποδυομένων, τέλος δὲ μέρος αὐτοῦ εἶνε προσδιωρισμένον χάριν τῶν ἐν Ἑλλάδι Μακεδόνων.

Τῶν δ᾽ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ζητουμένων διδασκάλων τὰ ἤθη εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐσιωδῶς διάφορα τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις χωρίοις. Οὗτοι δὲ πρὸς ἄλλην νομισματικὴν μονάδα ἐξῳκειωμένοι ἀποβλέπουσιν εἰς ἀμοιβὴν ἀνωτέραν ὡς πρὸς τὰ συνήθη τῶν ἡμετέρων δήμων μέσα. Πρὸς τούτοις δὲ μὴ ἔχοντες δεσμοὺς πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην δὲν διαμένουσι σταθεροὶ εἰς τὴν θέσιν των. Τέλος δὲ ἀνήκοντες εἰς ξένην ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπηκοότητα δὲν ἀπολαμβάνουσι πάντοτε τῆς ἀναγκαίας παρὰ τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως προστασίας. Ὅθεν οἱ ἐξ Ἑλλάδος εἰς Μακεδονίαν πεμπόμενοι δημοδιδάσκαλοι εἶναι εὐάριθμοι καὶ δυσπόριστοι.

Τὸ μόνον λοιπὸν καὶ οἰκειότατον μέσον πρὸς διάδοσιν τῆς παιδεύσεως ἐν τῇ Μακεδονίᾳ εἶναι ἡ ἐν αὐτῇ σύστασις δημοδιδασκαλείου, ὅπερ καὶ εἶναι ἐφικτὸν δι᾽ ἐλασσόνων πόρων ἢ οἱονδήποτε ἄλλο ἀνάλογον σχολεῖον καὶ ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς πρὸς τὴν παροῦσαν κατεπείγουσαν ἀνάγκην τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἐκπαιδεύσεως· ὅθεν δέλει τύχῃ πάντως τῆς συνδρομῆς τῶν ἁπανταχοῦ Μακεδόνων, ὅσοι δὲν ἐπιλανθάνονται τῆς θρεψαμένης, τῶν κοινοτήτων, ὅσαι σήμερον ἀδυνατοῦσι νὰ πέμπωσι μακρὰν τοὺς τροφίμους αὐτῶν ἐπὶ ἁδρᾷ τῇ δαπάνῃ, καὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ φιλογενῶν ἀνδρῶν, ὅσοι ἐκ τοῦ πλησίον τὰς ἀνάγκας βλέποντες τῆς πατρίδος δύνανται διὰ μικρῶν μέσων νὰ συντελέσωσι τὸ καθ᾽ ἑαυτοὺς εἰς θεραπείαν αὐτῶν.

Ὅθεν ἀποτεινόμενοι πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Μακεδόνας καὶ ὑποβάλλοντες αὐτοῖς τὴν μεγάλην ταύτην ἀνάγκην τῆς πατρίδος παρακαλοῦμεν αὐτοὺς νὰ συντελέσωσι τὸ κατὰ δύναμιν θεωροῦντες τὴν περίστασιν ταύτην ὡς κοινὸν περὶ τῆς πα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τρίδος μέλημα καὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φιλογενῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν μακρόθεν ὑπὲρ αὐτῆς εὐχομένων.

Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται οὐ μόνον παρασκευὴ διδασκάλων τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ κατασκευὴ ἠθῶν οἰκείων πρὸς τὴν ἱεροσύνην τοῦ ἔργου καὶ οἱ προσελευσόμενοι μελλοδιδάσκαλοι θέλουσι μὲν εἶσθαι ἄπλαστοι ὡς εἰς τὴν νεολαίαν τῶν χωρίων ἀνήκοντες, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο θέλουσιν ἔχει ἀνάγκην παιδαγωγήσεως, διὰ ταῦτα τὸ κατάστημα τοῦτο συμφέρει νὰ ἦνε παιδαγωγικόν, ὥστε οἱ ἐν αὐτῷ διδασκόμενοι νὰ ἐνδιαιτῶνται καὶ νὰ συντρέφωνται μετὰ διδακτικῶν ϗ οἰκείων διδασκάλων ὥστε οὐ μόνον διὰ τῶν μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προμελέτης ϗ ἐπιμελείας ϗ διὰ τῶν ἐν ἀνέσει ἀσκήσεων νὰ παιδαγωγῶνται. Ὅθεν συμφέρει ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ νὰ ὑπάρχῃ μικρά τις βιβλιοθήκη ϗ συλλογαί τινες φυσικαὶ ϗ ζωογραφικαί, ἔτι δὲ ϗ ἀγρὸς παρακείμενος ϗ τέλος δημοτικὸν σχολεῖον χρησιμεῦσον εἰς ἐφαρμογὴν τῆς δημοδιδασκαλίας πρὸς τοὺς μελλοδιδασκάλους. Εὔκολον δὲ ἔργον εἶνε, ἂν αἱ τοπικαὶ περιστάσεις δὲν ἀντιβαίνωσι, νὰ τεθῇ κατά τινα ἀπὸ τῆς ὁρισθησομένης πόλεως ἀπόστασιν.

Πόροι τοῦ σχολείου τούτου θέλουσιν εἶσθαι α) αἱ ἐφάπαξ γενησόμεναι συνδρομαί, β) αἱ κατ' ἔτος, γ) αἱ ἐπὶ ὡρισμέναις ὑποτροφίαις ἢ ἡμιτροφίαις αἵ τε παρὰ τῶν δήμων ϗ αἱ παρ' ἰδιωτῶν, δ) τὸ μέρος τοῦ Βελλιείου κληροδοτήματος τὸ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁρισθησόμενον, ε) τὰ κληροδοτήματα, ὧν πάντως θέλει, τοῦ χρόνου προϊόντος, εὐμοιρήσῃ ἡ σχολή. Ἀλλὰ συμφέρει πρὸ πάντων ἡ ὑποτροφία νὰ ἦνε ὅσον τὸ δυνατὸν μετρία ϗ ἡ δίαιτα ὑγιεινὴ μὲν ϗ σκόπιμος, ἀλλ' ὀλιγαρκής, ἡ δὲ διδασκαλία τριετὴς τὸ πολὺ ϗ περιοριζομένη εἰς τὰ χρήσιμα μόνον.

Πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐθνωφελοῦς τούτου σκοποῦ θέλει συσταθῇ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν φιλογενεστάτων προκρίτων ἀνδρῶν τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Μακεδονίας πόλεων, ἥτις θέλει ὁρίσῃ τὸν πρόεδρον τὸν γραμματέα καὶ τὸν ταμίαν αὐτῆς

Αὕτη δὲ θέλει ἀποταθῇ πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Μακεδόνας εἰς συλλογὴν συνδρομῶν πεμφθησομένων τῷ ταμίᾳ.

Ὅταν δὲ αἱ συνδρομαὶ ἀποτελέσωσι ποσὸν ὁπωσοῦν ἀξιόλογον, ἡ ἐπιτροπὴ θέλει ἀποταθῇ πρὸς ἄνδρας περὶ τὰ τοιαῦτα δοκίμους ὅπως συντάξωσι τὸν κανονισμὸν τῆς σχολῆς, ὃν θέλει ἐπιθεωρήσῃ καὶ ἐγκρίνῃ, θέλει δὲ ἐκλέξῃ καὶ τὸν κατάλληλον τόπον ἔνθα θέλει συσταθῇ ἡ σχολή, καὶ τὸ γήπεδον, ἐφ᾿ οὗ, ἢ τὸ οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ θέλει ἱδρυθῇ, ἀκούουσα καὶ τὴν γνώμην τῶν γενναιοτάτων τοῦ ἔργου τούτου συνδρομητῶν. Ἂν δὲ Θεοῦ εὐοδοῦντος, αἱ συνδρομαὶ φανῶσιν ἐπαρκεῖς καὶ κριθῇ εὔλογον νὰ ἱδρυθῇ ἐπίτηδες οἰκοδομή, ἡ ἐπιτροπὴ θέλει ἀποταθῇ εἰς δόκιμον ἀρχιτέκτονα, ὅστις, συνεννοούμενος μετὰ τῶν συνταξάντων τὸν κανονισμόν, θέλει σχεδιάσῃ κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν διάγραμμα. Ἀλλ᾿ ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ἡ ἐπιτροπὴ ἅμα ἐγκρίνασα τὸν κανονισμόν, θέλει συντάξῃ προϋπολογισμὸν τῆς συστάσεως καὶ τῆς κατ᾿ ἔτος συντηρήσεως τοῦ σχολείου, οὗτινος ἀντίγραφον θέλει ὑποβάλῃ εἰς πάντας τοὺς συνδρομητάς.

Ταῦτα εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ Μακεδόνας ὑποβάλλοντες εὐχόμεθα ὅπως ἡ κοινὴ αὕτη τῆς πατρίδος εὐχὴ ταχέως πραγματωθῇ τῇ συμπράξει αὐτῶν ἐπ᾿ ἀγαθῷ τῆς πολυπαθοῦς καὶ φιλτάτης ἡμῶν Μακεδονίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ